

Người Về

**Trần Hồng Văn phóng tác*

Hòn đảo Tooshert mọc lên giữa biển cả mênh mông là một kết hợp lạ lùng giữa những tảng đá khô khan và mảnh đất phì nhiêu. Nó đứng sừng sững giữa những hòn đảo nhỏ và nom tựa như một chủ chăn giữa đàn cừu con. Tại mặt phía Bắc, sóng biển đã cuốn đất đai đi mất chỉ để lại những mỏm đá nhọn trơ trọi trông giống như một hàng sọ người. Từ phía đông sang tây, sườn đảo thoai thoải, tại đây từ đỉnh đồi dốc đứng phía trên rồi chạy xuôi xuống là những mảnh ruộng xanh tươi. Dưới chân những ngọn đồi là những căn nhà xây dựng lộn xộn, chính những ngọn đồi này là những chiếc lá chắn chặn những cơn gió khắc nghiệt thổi từ biển Đại Tây Dương tới.

Trong những hòn đảo mọc lên chi chít tại vùng biển này chỉ có đảo Tooshert là có người ở. Tuy vậy, trong số những căn nhà được xây tại đây, hơn một nửa là bỏ trống. Đồi sóng trên đảo là chuỗi ngày đấu tranh liên tục cho sự sống còn với thời tiết và biển cả. Đã có nhiều người đầu hàng cuộc chiến này, họ rời bỏ đảo để về sống tại vùng đất liền, để lại căn nhà hoang vắng trên đảo cùng với tiếng gió biển rên xiết ảo não khi thổi xuyên qua những kẽ hở của cửa sổ. Đảo Tooshert như thể đang dần chết. Mỗi khi có người rời đảo ra đi lại khiến toàn đảo mang một không khí buồn thảm. Mỗi căn nhà thiếu vắng cột khói bốc lên vào mỗi buổi chiều là một đài tưởng niệm cho một quá khứ thất bại hay một tương lai vô vọng.

Peig Maura hiểu rõ sự thất bại và vô vọng này. Mẹ cô đã chết từ lâu, cô sống với người cha mà dân trên đảo gọi là lão già *Dowda Kể Chuyện Xưa*. Ông là một lão già cô hủ, lúc nào cũng ngồi bên chiếc lò sưởi mắt chăm chú nhìn vào ngọn lửa hồng tựa như chiếc ghe cào tôm màu đen buộc chặt vào chiếc cột trên bãi đậu. Ông lúc nào cũng sống trong một thế giới quá khứ, với thời kỳ mà hòn đảo còn trẻ và đông đảo người cư ngụ, khi mùa hè kéo dài và mùa đông đầy người tới tránh cái lạnh ở đất liền, ngày mà hàng đàn cá thu bơi từng đàn. Khi đó đời sống nơi đây hạnh phúc biết chừng nào. Lão già Dowda quên hẳn hiện tại và trở thành lỗi thời. Trái lại, Peig ghét cái quá khứ. Đối với cô, quá khứ là một cái gì xa xỉ mà không cần phải nghĩ tới. Trước mắt cô là cuộc đấu tranh để cho hai cha con được sống còn. Suốt ngày cô làm việc trên những mảnh đất mà cha cô đã khai khẩn. Cô nuôi vài con bò, ít con dê, trồng hoa màu và hy vọng hàng xóm giúp cô vào mùa thu hoạch tới. Cô thường leo lên tận đỉnh đồi để lấy than bùn, chứa vào hai chiếc giỏ bằng vải rồi đeo bên vai. Nói cho cùng thì cô và người cha sống thật đạm bạc. Mơ ước của cô thật đơn giản, cô mong chiếc mái nhà được lợp bằng đá đen thay vì bằng lá và sàn nhà là những viên đá thay cho đất lúc nào cũng ẩm ướt.

Mùa đông là thời gian khó khăn nhất trên đảo. Rất ít liên lạc với đất liền vì gió biển lúc nào cũng gây náo động cả một vùng. Phải mất hàng nhiều tuần hay nhiều tháng *Alo Bru*

Điện mới mang thư từ từ đất liền tới đảo được. Không có tin tức gì từ đất liền, từ Mỹ Quốc thì không có những tờ dollars kẹp giữa những trang giấy. Mùa đông chôn hết mọi hoạt động của hòn đảo, biển nó ở trong một trạng thái đợi chờ cho tới khi bầu trời bừng sáng lên khi mà những đám mây xám xịt bị những trận gió xuân đánh bật gốc. Tối đến, đàn ông tới nhà của lão Dowda để nghe ông ta kể những truyện xưa. Họ mím môi, lắng đầu, tỏ những thái độ kính trọng hay tiếc nuối quá khứ. Trong đám người đó có Donogh Mor, hắn đứng tựa lưng vào chiếc tủ, thỉnh thoảng lại đảo mắt nhìn Peig Maura. Có rất nhiều câu hỏi về hắn, nhưng cô chỉ nhìn lảng đi chỗ khác. Cô không thể bỏ lão Dowda mà theo hắn về đất liền được. Nhưng giấc mơ này luôn luôn theo đuổi hắn, giấc mơ về một đời sống mới bên ngoài hòn đảo vô vọng này. Một ngày nào đó hắn sẽ rời bỏ Tooshert dù không cùng đi với cô ta.

Rồi mùa hè nọ, có một người lạ mặt tới đảo Tooshert. Hắn vượt biển cả cùng với *Alo Buru Điện* và khi bước lên bờ, đàn bà và trẻ con tò mò nhìn hắn, họ đứng làm hai hàng như một hàng rào danh dự. Tất cả những gì về hắn đều bất bình thường. Hắn đội chiếc mũ có hình con nai, bộ quần áo vải len thô màu nâu nhạt có miếng vá trên vai, một tay xách chiếc túi vải to còn tay kia cầm chiếc dù. Điều lạ lùng nhất là khi hắn nói. Tuy là nói cùng thứ tiếng Gaelic như người trên đảo nhưng cách phát âm thật lạ lùng. Hắn hỏi đám đàn bà trẻ con xếp thành hàng rào danh dự:

- Xin cho tôi hỏi nhà ông Dowda Kể Chuyện Xưa ở đâu.

Khi Peig Maura từ đỉnh đồi trở về thì hắn đã ngồi bên lò sưởi. Hắn đứng dậy, giúp cô bỏ hai túi than trên vai xuống. Khi hắn cười, cô đỏ mặt, bước vội vào trong phòng để che dấu sự xấu hổ. Cô làm ra vẻ bận rộn xấp xếp đồ đạc trong phòng, lẩn tránh cặp mắt đang nhìn cô theo dõi. Peig Maura có tính xấu hổ trước mặt người lạ của một cô gái trên đảo, chắc là chỉ có thời gian mới làm bớt xấu hổ đi, nhưng có lẽ sẽ không bao giờ xảy ra với người lạ này được. Hắn lần la hỏi chuyện:

- Tên tôi là Lockhart, Oscar Lockhart. Cô là Peig Maura phải không. Ông Dowda nói với tôi như vậy.

Vẫn quay lưng lại, cô gật đầu nhưng trong đầu cô lại thầm đọc tên của hắn. Lockhart và Oscar, tên gì mà khó đọc quá. Chắc tên người nước ngoài đây. Người lạ như biết cô đang nghĩ gì nên nói tiếp:

- Tôi từ nước Anh tới. Từ một trường đại học ở Luân Đôn.

Vài năm trước đây cũng có một người lạ tới hòn đảo này. Người này nhỏ nhắn nhưng cô quên mất tên. Hắn đi cùng suốt hòn đảo, ghi ghi chép chép vào một cuốn sổ màu đen và cũng tới thăm cha cô một vài lần. Peig Maura nói:

- Vài năm trước cũng có người đến đây rồi.

Lão già Dowda bây giờ cất tiếng:

- À ... à, đó là Carl, ông ta chỉ cho ông này tới đây đó. Oscar sẽ ở đây với bố con mình.

Giọng nói vui vẻ của lão khiến cô không thể thốt lên lời từ chối. Quay về phía ngọn lửa, cô thấy nét mặt người cha rạng rỡ. Nhớ lại vào vài năm trước kia, cha cô thật vui vẻ và hoạt bát khi nói chuyện hàng giờ với người lạ mặt nhỏ con nọ. Người trên đảo bàn tán nhiều về chuyện này. Họ nói là một người thông thái chỉ nói chuyện cho người nào nghe để viết thành một cuốn sách. Bây giờ Oscar lại ở luôn tại đây và cha cô lại trở về với con người vài năm về trước, cô không thể cướp đi những ngày giờ vui vẻ của cha cô được, dù cho trong

nhà không có phòng trống và người lạ phải ngủ ngay tại nhà bếp. Cô nhìn Oscar một lần nữa. Hắn ta hơi già hơn Donogh Mor nhưng khuôn mặt lại đầy đặn và mịn màng, không có nét tàn phá nào do thời tiết gây ra cả. Bàn tay hắn trắng và mềm, ngón áp út lại đeo một chiếc nhẫn vàng. Thật là lạ, từ nhỏ tới giờ cô chưa thấy người đàn ông nào đeo nhẫn. Để tránh hiểu lầm, cô nói với:

- Để tôi đi chuẩn bị giường chiếu.

Buổi tối hôm đó, căn bếp chật cứng người. Ngay phía ngoài cửa, người ta chen lấn để cố nhìn mặt người lạ. Hình như Oscar rất phấn khởi trước cảnh tượng này. Hắn ta nói chuyện thật tự nhiên khiến mọi người cảm thấy gần gũi và thân mật. Oscar lấy ở trong túi vải ra một chai rượu rồi đưa cho Peig để cô rót ra mời mọi người. Chỉ trong vòng nửa tiếng đồng hồ sau đó, hàng rào ngăn cách biến mất và mọi người tranh nhau nói với người lạ mặt. Rồi họ hát, nhảy múa, còn Oscar khoan tay trước ngực, miệng cười rộng tỏ lòng biết ơn. Lão già Dowda thì lẩm bẩm trong miệng lời ca cùng với mọi người.

Tình thân mà Oscar tạo ra không phải với lão già Dowda mà là với Peig Maura. Hắn ghi chép lại những gì lão cố nhớ lại, nhưng lại theo Peig ra đồng làm việc, ban đêm lái chiếc ghe cào tôm đen và đặt các bẫy đánh tôm hùm. Hắn cũng thường trở về đất liền và căn nhà của Dowda cũng trở nên tương đối tiện nghi.

Oscar nay đã không còn xa lạ với hòn đảo Tooshert nữa. Mọi nhà đều mở rộng cửa chào đón hắn, ngoại trừ một nhà. Hắn mặc quần áo như người trên đảo: chiếc quần may lầy, chiếc áo len thô và chiếc nón đen. Người trên đảo nghĩ người nước ngoài này thật là lạ lùng, hắn nói được tiếng Gaelic như họ và hiểu thật rõ những phong tục tập quán ở đây nữa (*Chú thích: Gaelic là ngôn ngữ của người cổ Ái Nhĩ Lan*). Nhưng có một điều mà dân trên đảo Tooshert không thể hiểu và lúc nào cũng cảm thấy không thoải mái, đó là vì hắn không thuộc về nhà thờ của họ, Oscar là một kẻ ngoại đạo.

Chỉ có Donogh Mor tỏ ra tức giận vì sự có mặt của Oscar tại đây. Peig Maura thì tránh nhìn mặt hắn và không hỏi lý do tại sao hắn lại không tới nhà nữa. Hắn đã nhìn thấy cô ta cùng Oscar ngồi trên đỉnh đồi, thấy Oscar nắm tay cô để dìu cô đi qua các mỏm đá, thấy cô ngồi ở bãi biển đợi Oscar lái chiếc ghe cào tôm đen về và nghe tiếng họ cười trong những đêm trăng sáng. Donogh Mor ghen tức, nhưng lại tự nhủ là khi mùa hè chấm dứt thì Oscar cũng phải rời khỏi nơi đây và sự liên hệ giữa hai người cũng phải chấm dứt vì Peig không được phép lấy người ngoại đạo.

Mặc dù có sự chống đối ra mặt của một người, Oscar đã trở thành thần tượng của người dân trên đảo và đã mau chóng trở thành một thành viên của họ. Hắn cũng bắt đầu yêu hòn đảo này, yêu những con người cùng các phong tục ở đây. Hắn là một động lực thúc đẩy cho cuộc sống ở đây. Hắn giảng nghĩa cho mọi người hiểu họ là những người cuối cùng của một nền văn hoá lâu đời còn sót lại và đời sống của họ thật đơn giản, thành thực và có giá trị mặc dù bị thế giới bỏ rơi. Hắn đã biến thái độ của mọi người từ thụ động, bi quan trở nên nhiệt tình hơn. Oscar hiểu là nếu chỉ nói không thì không thể giúp người dân trên đảo được và họ cần có một đời sống khá hơn, ít nhất phải như những người trên đất liền, vì vậy hắn cố thuyết phục mọi người cải thiện lại cách đánh cá như mua lưới mới và sửa những chiếc đã bị hư, hắn liên hệ với một hãng hải sản ở Anh để thu mua tôm cá. Còn đàn bà trên đảo thì được lập thành những toán thu đan những chiếc áo len rồi được đem bán tại Luân Đôn. Ngay cả lão già Dowda cũng tham gia vào công việc, Oscar khuyến khích lão nhớ lại những chuyện

trong quá khứ và ghi lại chi tiết về những gì đã xảy ra trên đảo hàng vài chục năm trước hay những gì mà ông cha lão đã kể lại.

Hòn đảo trở nên trẻ, trù phú và sống động hẳn lại. Người ta làm việc với một mục đích duy nhất là kiếm tiền, nếu có nghĩ tới ngày mai thì họ chỉ nghĩ về gia đình của họ ở đây mà không còn mộng tưởng về những nơi xa xôi như nước Mỹ giàu có nữa. Giống như những cộng đồng khác, những người dân trên đảo này cần một người khuyến khích họ, khơi động lên một tương lai tươi đẹp, xoá bỏ những mặc cảm và tuyệt vọng. Oscar không thuộc thành phần bị quan mà nhìn thấy triển vọng của hòn đảo này. Hắn trở thành người dẫn dắt dân trên đảo, một lãnh tụ của họ. Họ bàn về những khó khăn hay những ước mơ với hắn. Đối với mọi người, hắn là một người bạn sẵn sàng giải bày tâm sự.

Một người yêu mến hắn hơn cả là Peig Maura. Đây là một mối tình không thốt nên lời mà chỉ âm thầm đẽ trong lòng. Đối với tục lệ trên đảo, người đàn ông phải ngó lời trước. Cô đã đi tìm những nét hiện trên mặt hắn như Donoug Mor đã từng đi tìm nơi mặt của cô. Cô có cảm nhận trên ánh mắt của Oscar, khi cô nhìn hắn thì hắn mỉm cười và nụ cười thật dịu hiền. Hắn đã từng nắm tay cô khi đi qua những mỏm đá và khi đã đi qua hắn còn cầm chặt tay cô. Tuy vậy cả hai chưa nói với nhau lời hứa hẹn nào, Peig Maura thì chỉ giữ im lặng và đôi khi cảm thấy chua chát. Oscar là một người ngoại đạo, một người vô tôn giáo. Vào mỗi sáng chủ nhật, trong khi mọi người quỳ lễ trong nhà thờ thì hắn lại lang thang ngoài bãi biển. Hắn không bao giờ tham dự vào các buổi lễ hội hay các đám rước. Đó là điều Peig Maura không bao giờ hiểu. Đối với cô, tôn giáo là mùa xuân trong đời sống. Cô phải hỏi cho rõ điều này.

- Oscar, những người nơi anh ở có ai theo đạo Công Giáo như những người ở đây không?

- Trước kia có ít người, nhưng bây giờ thì chẳng còn bao nhiêu.

- Thế cha mẹ anh có phải là người Công Giáo không?

- Mẹ anh theo Anh Giáo, còn bố anh thì không biết. Anh chỉ biết là ông ấy không bao giờ đi nhà thờ cả.

- Vì vậy anh cũng theo như ông ấy à?

- Không, anh có quyết định riêng của anh. Anh không bao giờ tin vào tổ chức nhà thờ cả. Tôn giáo là những gì người ta tin và làm ra, dạy người ta phải sống như thế nào, đối xử với người khác như thế nào.

- Xuyt ... nói khê không có người ta nghe thấy. Anh nói những điều thật lạ tai.

- Được rồi, Peig Maura. Anh yêu quý đảo Tooshart này nhưng không nỡ làm ngược lại người dân ở đây.

- Vậy ra ... anh không quý trọng em hay sao?

- Em hiểu rõ điều ấy mà, em đâu có vô tri giác gì.

- Oscar, khi mà em lấy chồng, em phải lấy một người Công Giáo như em. Anh hiểu được điều ấy chứ.

- Hiểu chứ. Đây là một luật lệ diên hùng.

Oscar trở về Luân Đôn khi mùa hè chấm dứt. Cũng có toán danh dự đưa ở bên tàu nhưng không phải là toán khi trước với quần áo tả tơi và những bộ mặt lạ lùng nữa. Alo Bru Điện ngồi phía cuối con thuyền, hai mái chèo để dưới nước trong khi Oscar đang chào già từ mọi người.

- Nhớ cố gắng làm việc nhé. - Hắn nói với những người đàn bà. - Tôi rời khỏi đây trong thời gian ngắn thôi, nhưng đảo của mình sẽ trù phú, tin tôi đi. Nhớ viết thư cho tôi nhé.

– Quay sang lão Dowda, hắn nói. - Một ngày nào đó, mọi người trên khắp thế giới sẽ biết đến hòn đảo này và những người sống ở đây.

Peig Maura đứng ở bên đám người này, mắt cô nhìn vào chiếc mái chèo đang dầm dưới nước. Cô nghe tiếng Oscar dạn dò lần chót:

- Tôi sẽ viết thư về, tôi sẽ gửi cho Peig Maura, mọi người nhớ tới nhà lão Dowda để nghe tin tức của tôi nhé.

Hắn hít một hơi dài rồi quay sang nói với Alo Bru Điện:

- Mau lên, tôi thấy gió mang theo hơi mưa đấy. – Hắn đưa tay vẫy mọi người – Dù gì đi nữa tôi cũng sẽ trở lại đảo Tooshert này.

Người dân trên đảo im lặng đứng nhìn theo con thuyền xa dần cho đến khi chỉ còn là một chiếc chấm nhỏ trong biển cả mênh mông. Có người nào đó lê chiếc giày khiến cho cái im lặng bị phá vỡ. Mọi người cùng cất tiếng lên, đó là những tiếng cầu nguyện lí nhí, làm râm. Họ cùng cầu cho Oscar được may mắn và an toàn. Peig Maura lâm bầm:

- Xin Đức Mẹ Maria bảo vệ cho anh ấy và đưa anh ấy sớm trở về với chúng con.

Cô nhớ lời hứa và tiếng cười đơm nét buồn. Tiếng cười thật kỳ lạ và lời hứa cũng có vẻ kỳ dị nữa.

Mùa thu qua đi tiếp theo là mùa đông bước tới. Cũng như những mùa đông khác trong quá khứ, những ngọn gió lạnh từ biển Đại Tây Dương thổi tới quất vào phía mặt đảo có những tảng đá trơ trọi và tạo thành những tiếng rên rỉ khi đánh vào những đường nứt giữa những mảnh ván gỗ đóng làm tường cho những căn nhà. Sóng biển, gió và mưa tựa như đám hung thần đánh những trận đòn thù hung hãn lên hòn đảo trước khi giảm sức lực thổi về đất liền. Hòn đảo nằm giữa một vùng hơi nước sôi động tựa như một hành tinh trơ trọi nằm trong một giải ngân hà xa xăm mà đỉnh của nó từ xa nhìn tới cũng rất khó. Vào những ngày trời trong, từng làn hơi nước che phủ những hòn núi từ đỉnh xuống mon tựa như một tấm thảm gọn sóng. Nếu từ đất liền nhìn ra, người ta không ngờ có sự hiện diện của nó ở nơi đây.

Đám đàn ông thì bồn chồn trong sự ăn không ngồi rồi. Họ đi tới đi lui trong nhà bếp, họ cầu nhàu nguyên rửa gió, mưa. Họ ngồi bất động hàng giờ trước ngọn lửa, mắt chăm chăm nhìn đồng than đang âm ỉ cháy. Rồi chẳng ai nói với ai, họ cùng nhau kéo tới căn bếp nhà lão già Dowda. Nhưng tất cả đều sai lầm vì bây giờ lão đang bận rộn ghi nhớ lại những chuyện trong quá khứ. Thế là họ lại kéo nhau về để cần nhân vợ và lại trầm tư trong sự ăn không ngồi rồi. Họ là những người của hoạt động và thật là không phải khi có một cuộc sống như thế này, vì vậy họ trở nên bồn chồn và cáu kỉnh. Thế rồi một ngày kia lá thư của Oscar tới đảo.

Peig Maura đứng quay lưng về phía ngọn lửa trong khi lão già Dowda đọc từng chữ. Không có một tiếng động nào làm vỡ bức màn im lặng, bên ngoài gió dường như cũng ngừng thổi để tôn trọng những lời trong lá thư:

- Ngay khi mùa xuân tới, đàn cá mòi bắt đầu xuất hiện là lúc mùa thu hoạch khá sẽ tới vì đàn cá sẽ di chuyển về phía tây bờ biển Ái Nhĩ Lan. Còn việc này nữa, chính phủ sẽ có một dự án giúp đỡ ngư dân mua tàu kéo lưới. Mỗi gia đình sẽ được chính phủ giúp mua một chiếc tàu. Hãy tưởng tượng là nếu có tàu này, mọi người sẽ đánh cá quanh năm, đi biển được an toàn và thu hoạch được nhiều. Mùa hè sang năm sẽ bắt đầu triển khai kế hoạch này. Tôi nghĩ đây là điều lợi nhất cho đảo Tooshert.

Mọi người cùng nghĩ như vậy. Họ bàn luận như thể đoàn tàu đã có sẵn đang đậu ngoài bến. Tuy vậy một giọng nói hần học vang lên, đó là lời nói của Donough Mor:

- Hừ ... chỉ nói xuông thôi. Lời nói xuông rẻ tiền. Đấy, làm sao tránh được mùa đông nào.

- Xi ... - Họ phản đối hẳn. – Nào, Peig Maura, đọc lại đoạn viết về vụ mua tàu kéo lưới xem nào.

Và Peig Maura đọc đi đọc lại mãi, nhưng chẳng bao giờ cô đọc hết bức thư cả. Vài hàng cuối của bức thư là của riêng cô. Cô mang nó vào trong vùng ánh sáng mờ mờ của căn phòng ngủ. Vài hàng cuối bức thư viết như sau:

- Anh nhớ em, anh mong là em cũng ở Luân Đôn với anh, nhưng đó là ước muốn ích kỷ của anh. Em thuộc về hòn đảo và còn hơn thế nữa. Nhưng mùa hè sẽ sớm tới ...

Mùa hè cuối cùng cũng trở lại. Chiếc ghe cào tôm màu đen đậu tại bến ra tận xa tháp tùng chiếc thuyền của *Alo Buru Điện* tiến vào bờ. Bãi biển rộn rã tiếng cười và tiếng la hét của đám đàn ông, đàn bà và trẻ con. Họ vây quanh Oscar, sờ vào quần áo hay bắt tay hẳn rồi đưa hẳn về nhà lão già Dowda. Oscar thì ăn mặc như người trên đảo, bây giờ hẳn không mang chiếc túi vải và chiếc dù như trước nữa mà đúng là một người đi xa về.

Như nhà của mình, hẳn ngồi trên chiếc bục đối diện với lão già Dowda và mắt lão cũng chẳng lúc nào rời hẳn, chung quanh là đám đàn ông ngồi vây quanh, tay cầm ly rượu. Mọi người coi hẳn như người nhà, kể kể cái khắc nghiệt của mùa đông vừa qua cùng những biến cố xảy ra trên đảo trong thời gian hẳn vắng mặt. Lúc có người nào đó nói lên chữ tàu kéo lưới, mọi người im lặng chờ đợi. Oscar lên tiếng, hẳn nói tới một chữ mới mà chưa một ai trên đảo nghe tới làm mọi người ngơ ngác, đó là chữ “tổ hợp”. Hẳn giải nghĩa chữ này thật đơn giản nhưng có một sức mạnh ghê gớm. Mua một chiếc vào mùa hè này, hai chiếc vào mùa hè sau và ba hay bốn chiếc vào mùa hè sau đó nữa. Chính phủ sẽ chịu một phần ba, chính Oscar sẽ bỏ ra một phần, còn bao nhiêu mọi người chung nhau chỗ còn lại. Không ai hoàn toàn làm chủ chiếc tàu cả, nhưng tất cả sẽ được chia phần do nguồn lợi chiếc tàu mang lại. Đến mai Oscar sẽ viết một bức thư cho Hiệp Hội Hải Sản Ái Nhĩ Lan nhưng có thể phải mất cả nhiều tháng việc mua tàu mới hoàn thành.

Mùa hè năm đó số lượng tôm hùm đánh bắt được nhiều hẳn lên. Nhưng đây không phải là điều chính. Thế giới bên ngoài đã bắt đầu biết về hòn đảo này, họ bắt đầu tới thăm viếng và dân trên đảo lại học được một từ mới: “Khách Du Lịch”. Đó là những người lớn tuổi, những người ham học hỏi như Oscar hay những thầy cô giáo muốn nghiên cứu về thứ tiếng Ái Nhĩ Lan cổ xưa hay những phong tục tập quán của nền văn minh Celtic cổ đại (*Chú thích: Celtic thuộc nhóm ngôn ngữ cổ tại Âu Châu, được người Ái Nhĩ Lan cổ xưa sử dụng*). Lão già Dowda tự cho mình là người độc nhất còn biết được những chuyện này và Oscar đã viết lại những ký ức của lão. Những bài viết này lần lượt được xuất hiện trên trang báo bán khắp cả nước vào mỗi ngày thứ bảy. Nhà của lão bây giờ không chứa nổi số lượng khách du lịch tới thăm nữa.

Đi đến bất cứ nơi nào hay làm bất cứ chuyện gì Peig Maura và Oscar đều ở bên nhau như hình với bóng. Hẳn đeo hai chiếc túi vải của Peig lên vai khi ra đồng thu hoạch khoai tây hay chăm sóc đàn bò. Vào những đêm trăng sáng, họ tới nơi bẫy tôm hùm và trở về nhà thật khuya. Một đêm nọ, hẳn cởi chiếc nhẫn thường đeo trên tay ra rồi đưa cho Peig:

- Em giữ lấy, chiếc nhẫn này là của mẹ anh đó.

Cô thắm thì:

- Không, em không thể giữ được

- Em phải giữ lấy, ngoài em ra không còn ai có thể giữ nó được.

- Không còn ai nữa sao, Oscar?
- Chẳng còn ai cả. Anh có một người em gái nhưng mấy năm nay không gặp mặt.

Dưới ánh trăng biển có màu bạc, ánh sáng bạc này hiện ra rồi biến mất theo mỗi đợt sóng. Đôi khi có đàn hải âu bay qua, phản chiếu dưới ánh trăng coi tựa những bông hoa tuyết khổng lồ. Chiếc chốt cột mái chèo kêu kẻo kệt, nước đập vào mạn thuyền. Con chim bói cá nhào xuống nước kiếm mồi.

- Oscar, chiếc nhẫn này có ý nghĩa gì? Tại sao anh lại đưa cho em?
- Nó thuộc về mẹ anh, bây giờ thì anh muốn em đeo nó.
- Vàng, nhưng em sẽ đeo vào bên tay phải.
- Được, đợi một ngày nào đó em sẽ đeo bên tay trái.

Phía xa xa ngoài bãi tàu, những ngọn đèn dầu lấp lánh rồi tắt hẳn.

- Oscar, tôn giáo là bức tường ngăn cản chúng mình.
- Bức tường này do con người làm ra, mình có thể phá vỡ nó.
- Ồ ... không, Oscar, em không thể, không được.

Đó là một mùa hè bận rộn. Đám đàn ông làm việc quần quật và với mục đích. Những ngày tháng nhàn rỗi khi trước chỉ còn là quá khứ mờ nhạt. Trên đảo có những khu chợ mới được lập ra bán áo len và các đồ kỷ niệm, chỉ có *Alo Buu Điện* là hay cần nhẫn vì phải liên tục chất các gói hàng lên thuyền. Mấy đứa trẻ cũng chạy tới giúp phụ hấn nhưng có điều hấn tiếc là không có thì giờ bông đùa và nói chuyện gẫu nữa.

- Cơ hội tốt. - Hấn lảm bảm. - Những người dân hải đảo này không có thì giờ nói chuyện là một điều tốt.

Ngay cả hấn cũng được hưởng lợi khi làm dịch vụ chuyên chở khách du lịch từ đất liền tới thăm đảo và ngược lại. Còn Oscar thì nay đã trở thành một người dân hải đảo thực sự. Hấn cùng lo những điều mà người dân ở đây lo lắng, người ta cũng đặt cho hấn một cái tên địa phương: An Tierna, người thủ lãnh. Qua mùa hè đầy nhộn nhịp, người dân thu vén tiền bạc từ việc bán tôm càng, bán áo len và đồ kỷ niệm, tiền các du khách tiêu trên đảo, tất cả được dồn lại đưa cho Oscar để mua chiếc tàu kéo lưới, phần còn lại sẽ do Oscar gánh chịu. Vì không đủ, Oscar phải vay của ngân hàng. Chiếc tàu sẽ giao cho dân trên đảo vào tháng Giêng và lúc bấy giờ sẽ cần một người điều khiển. Mọi người ngạc nhiên khi hay tin Oscar chọn Donough Mor làm thuyền trưởng. Tuy họ biết Donough Mor không ưa Oscar nhưng dù sao hấn cũng là một người tốt và có tài.

Khi Oscar rời đảo vào tháng Chín, người ta không còn nghĩ tới mùa đông sắp tới. Họ không còn sợ nữa. Hãy để cho ngọn gió biển Đại Tây Dương gầm thét, hãy để cho thiên nhiên tạm cắt đứt những mối liên lạc với đất liền trong vài tháng, mùa đông khắc nghiệt cứ tới đi, họ sẵn sàng chờ đợi. Rồi đây họ sẽ có chiếc tàu kéo lưới, họ sẽ bắt được thật nhiều cá mồi. Trong tháng Chín, họ nói "*Slan Go Foill - Tạm Biệt Một Chút*", Oscar sẽ trở lại. Đó là lời nói của Oscar khi đứng trên thuyền của Alo. Hấn nói là trong vài năm tới hòn đảo này sẽ là những năm huy hoàng nhất trong lịch sử. Donough Mor cùng đi với Oscar tới Luân Đôn rồi tới Lowestoft để học cách điều khiển con tàu. Mọi người đều hoan hô mà không có một nét buồn nào như những lần tiễn đưa trước kia. Họ đứng mãi bên bãi cho đến khi chiếc thuyền biến mất trong biển cả mênh mông. Peig Maura thì chỉ nhìn quang cảnh qua khung cửa sổ, cô không dám ra bến tàu vì sợ mọi người thấy rõ nét mặt của cô lúc đó. Buổi tối hôm trước, cô và Oscar đã gặp nhau, Oscar vẫn nói câu mà mấy năm nay hấn vẫn nói với cô:

- Em à, dù gì đi nữa anh cũng sẽ trở lại đảo Tooshert này.

Tháng Giêng trở lại, Dough Mor lái chiếc tàu về đảo. Mãi tận xa, tiếng còi tàu đã hú lên inh ỏi và liên tục cho đến khi bến đã đông đặc người thì con tàu cập bến. Họ cười nói vui mừng, sau đó cùng nhau kéo tới nhà lão Dowda cùng nhau say sưa rồi đặt tên cho con tàu là Oscar để cảm ơn người đã giúp dân trên đảo. Tia mắt của Peig Maura ngập tràn nét sung sướng và hạnh diện.

Suốt hai tháng sau đó, họ đánh bắt được thật nhiều cá. Rồi thỉnh linh đàn cá mồi biển mất. Chiếc tàu Oscar đi xa bờ hơn để săn đuổi đàn cá đang lẩn tránh, nhưng đàn cá vẫn bất tích. Họ đem chuyện này hỏi một thuyền trưởng người Thụy Điển, ông ta trả lời:

- Nó đi mất rồi. Việc này xảy ra thường lắm. Phải mất nhiều năm sau nó mới quay trở lại.

Họ cũng hỏi lão già Dowda, lão cũng nhớ là một năm nào đó hồi lão còn trẻ, người trên đảo không thấy đàn cá mồi đi qua đảo nữa mà cũng chẳng hiểu tại sao, phải mất bảy tám năm sau nó mới quay trở lại nhưng vào khi nào thì lão chẳng nhớ rõ nữa. Thế rồi chiếc tàu kéo lưới phải nằm ụ tại bãi. Ngoài biển kia lúc nào cũng có cá nhưng họ chỉ muốn bắt loài cá mồi thôi. Họ đợi An Tierna trở lại vào mùa hè tới để biết sẽ phải làm gì.

Họ đợi. Khi mùa xuân tới, họ lái chiếc tàu ra khơi nhưng đàn cá vẫn biệt vô tăm tích. Mùa hè tới rồi qua đi, mỗi ngày họ ra bến ngắm chiếc thuyền của *Alo Buru Điện*, nhưng Alo chẳng mang theo An Tierna hay thư từ, tin tức gì của hấn cả. Tính thờ ơ cố hữu bắt đầu xâm chiếm hòn đảo. Đám đàn ông thì ủ rũ, chẳng làm ăn gì trong khi những trận gió thổi báo hiệu mùa đông đang đến. Đàn bà ngưng việc dệt vải và đan áo, các ngôi chợ vắng hấn người buôn bán. Chiếc tàu kéo lưới được cột chặt tại bến và con mắt mọi người cố tránh nhìn nó. Trong nhà lão Dowda, mọi người tụ tập bàn tán.

Donough Mor giận dữ nói lớn:

- Nói thì hay lắm, nhưng chỉ là lời nói xuông. Bây giờ chỉ có một việc cần làm là xin chính quyền đưa chúng ta ra khỏi nơi này để định cư tại một chỗ nào đó trên đất liền. Hòn đảo Tooshert này không có đời sống nữa.

Lão già Dowda lên tiếng:

- Không, An Tierna sẽ trở lại, hấn đã nói vậy mà.

Peig Maura nói chen vào:

- Anh ấy nói vậy và anh ấy sẽ giữ đúng lời hứa.

Oscar đã giữ lời hứa với người dân trên đảo. Đó là một ngày trời trong vào mùa xuân năm sau, *Alo Buru Điện* chở theo một người đàn bà tới đảo. Người đàn bà lạ này mặc bộ quần áo cũng lạ lùng và không nói được tiếng Gaelic như mọi người ở đây. Alo Buru Điện đưa bà ta tới nhà lão Dowda và làm thông dịch. Bà ta tự giới thiệu:

- Tôi là em gái của anh Oscar.

Peig Mauro nóng ruột hỏi liền:

- Oscar đâu, tại sao anh ấy không tới?

Người đàn bà không trả lời mà lấy trong túi xách ra một chiếc hũ tro rồi đưa cho Peig Maura:

- Mùa hè năm ngoái anh tôi bị bệnh nặng và đã qua đời. Trước khi mất, anh ấy có yêu cầu tôi tới đây để tôi và chị cùng lên ngọn đồi trái tro của anh ấy xuông hòn đảo này.

Một năm sau, mọi người trên đảo khóa trái cửa và bịt kín cửa sổ lại để đi định cư tại vùng đất liền. Lão già Dowda và Peig Maura là người sau cùng rời hòn đảo. Trước khi rời đảo, Dough Mor đã đến nhà nói chuyện với cô:

- Bây giờ đi với anh nhé.

Cô lắc đầu:

- Không, em không thể bỏ cha một mình được, còn anh ấy. Và dù thế nào đi nữa ...

- Anh hiểu, anh hiểu. Anh ấy đã ngủ trong yên bình, anh ấy là người tốt, An Tierna.

Cô đứng im lặng trên bến tàu với lão Dowda. Cô nhìn thấy những hình ảnh quen thuộc hiện trên ngọn đồi, những con chim hải âu đang kêu lên những tiếng hải hùng, những con chim bói cá đang nhào lặn xuống nước. Một ngọn gió thổi qua làm gợn làn nước và làm xấp giấy lão Dowda đang cầm trong tay bay phàn phật. Nhưng cô chẳng nhìn hay nghe thấy gì cả. Ấn hiện trên ngọn đồi kia là hình bóng một nét mặt có một giọng nói hơi lạ và có nụ cười thật hiền. Anh ta mang trên vai hai túi vải của cô và đang bước đi, đi mãi cho tới hết cả mùa hè. Bất thành linh có tiếng nói thì thầm bên tai cô:

- Em à, dù gì đi nữa anh cũng sẽ trở lại đảo Tooshert này.

Chiếc thuyền của Alo cập vào bến, hấn quán sợi dây thừng vài vòng quanh chiếc cột rồi chuyển đồ đạc của hai cha con cô lên thuyền, miệng lầm bầm:

- Mau lên, tôi thấy gió mang theo hơi mưa đây

**Trần Hồng Văn*

Tác giả: *T.G. Nestor làm việc cho một công ty xây dựng và phát triển phi trường tại Ái Nhĩ Lan. Những truyện ngắn của ông được coi là tiêu biểu cho nền văn học của đất nước này.*